

METROPOOL REGIO EINDHOVEN

Metropoolregio Eindhoven

Vergadering Dagelijks Bestuur d.d. 11 mei 2020

Agendapunt : 11

Onderwerp : Stand van zaken proces en inhoud concept-RES

Probleemstelling : Inmiddels heeft de Stuurgroep RES de concept-RES voor onze regio vrijgegeven. Met deze adviesnota informeren wij u over de stand van zaken van het proces en de inhoud van de concept-RES, waarbij we – gezien de afgesproken rol van het DB – m.n. ingaan op de integraliteit met de andere thema's en de betrokkenheid van de verschillende stakeholders.

Voorstel : Kennisnemen van de stand van zaken van proces en inhoud van de concept-RES.

Besluit :

wel openbaar		Ondernemingsraad	Commissie van Advies	Dagelijks Bestuur 2 ^e behandeling	Algemeen Bestuur
Naam auteur: B. Marcus		d.d.	d.d.	d.d.	d.d.
Secretaris Metropoolregio Eindhoven		☐ kennisneming ☐ advisering ☐ instemming	☐ kennisneming ☐ bespreking ☐ advisering	☐ kennisneming ☐ bespreking ☐ advisering ☐ besluitvorming	☐ kennisneming ☐ besluitvorming
Voorlichting door : Metropoolregio Eindhoven, RHCe					

Beschrijving bijlagen: [Link naar concept-RES en Notitie hoofdlijnen concept RES:](https://we.tl/t-z0imDkOL4k)
<https://we.tl/t-z0imDkOL4k>

Adviesnota vergadering
Dagelijks Bestuur d.d. 11 mei 2020

AGENDAPUNT

Onderwerp	Stand van zaken proces en inhoud concept-RES
-----------	--

Samenvatting adviesnota

Inmiddels heeft de Stuurgroep RES de concept-RES voor onze regio vrijgegeven. Vanwege de corona-maatregelen nemen we meer tijd voor het consulteren van de raden. De colleges is gevraagd om uiterlijk 26 mei de concept-RES in een eerste ronde te bespreken en vervolgens aan de raden aan te bieden. We nemen tot 31 augustus de tijd om de concept-RES in raden te bespreken en in de colleges vast te stellen.

Met deze adviesnota informeren wij u over de stand van zaken van het proces en de inhoud van de concept-RES, waarbij we – gezien de afgesproken rol van het DB – m.n. ingaan op de integraliteit met de andere thema's en de betrokkenheid van de verschillende stakeholders.

Concept-RES gereed / besluitvorming

Inmiddels is de concept-RES voor onze regio (in concept) gereed. Vanuit het Rijk is bekend gemaakt dat de deadlines voor inleveren van de (bestuurlijk vastgestelde) RES'en worden verruimd:

- De deadline voor het aanleveren van de bestuurlijk vastgestelde concept-RES wordt verruimd van 1 juni naar 1 oktober 2020.
- De regio's wordt wel al gevraagd om per 1 juni te delen wat ambtelijk is opgeleverd, zodat het PBL een eerste kwalitatieve analyse kan doen en er kennisuitwisseling kan plaatsvinden.
- Op uiterlijk 1 februari 2021 krijgen we advies van het Nationaal Programma RES over onze concept-RES. Het toepassen van de verdeelsystematiek - indien nodig - verschuift ook naar 1 februari 2021.
- De deadline voor het opleveren van de RES 1.0 wordt verruimd van 1 maart 2021 naar 1 juli 2021.

Wij hebben in de regio ook meer tijd genomen voor het completeren van de concept-RES en het besluitvormingsproces. De concept-RES, die wij zien als tussenbalans, is inmiddels vrijgegeven door de Stuurgroep RES. Deze is aan de colleges, GS en de DB's van beide waterschappen aangeboden. De colleges is gevraagd om deze vóór 26 mei in het college vertrouwelijk te bespreken en deze vanaf 26 mei met de raad te delen. Daarmee wordt de concept-RES openbaar. Gezien de corona-maatregelen hebben we de periode van consultatie van de raden verlengd van april/mei naar 31 augustus. We vragen de colleges om uiterlijk 31 augustus met hun raad het gesprek aan te gaan en de concept-RES vast te stellen¹.

De reacties die wij van de colleges ontvangen worden opgenomen in een oplegnotitie/samenvatting die de Stuurgroep RES met de concept-RES aanbiedt aan het Rijk. De adviezen van de raden, GS en AB's van de Waterschappen worden meegenomen in het vervolgproces naar de RES 1.0. Daarnaast krijgen we in februari 2021 feedback vanuit het Rijk op onze concept RES. Dit kan aanleiding geven tot aanscherping.

¹ Zoals in de Startnotitie voor de RES is beschreven, wordt de RES 1.0 vastgesteld door de raden en de concept-RES door de colleges.

Inhoud concept-RES

De concept-RES, inclusief de kaarten met inventarisatie van zoekgebieden, is nog enigszins globaal van karakter. We zien deze als een belangrijke tussenbalans, waarin we als regio de koers uitzetten naar de RES 1.0 en verder. De verdere concretisering gebeurt in de volgende fase.

De bouwstenen voor de concept-RES zijn tot stand gekomen in de ambtelijke werkgroepen Besparing, Grootschalige opwek, Warmte en Communicatie & participatie. Aan deze werkgroepen nemen de ambtenaren energietransitie van gemeenten, provincie en waterschappen en Enexis deel, in afstemming met o.a. collega's RO, gebouwenbeheer, wonen, communicatie en openbare werken, en de verschillende stakeholders, zoals BMF, ZLTO, Staatsbosbeheer, energiecoöperaties, woningcorporaties, Rijkswaterstaat en kennisinstellingen.

Besparing

De werkgroep Besparing heeft de besparingsopgave in beeld gebracht. Belangrijk om hierbij te vermelden is dat:

- Zowel wij, als het Rijk, besparing als een belangrijk thema zien en wij dit als belangrijkste thema voorop zetten. Wat we niet verbruiken hoeven we namelijk ook niet op te wekken;
- Het Rijk met de opgave van grootschalige opwek op land al rekening heeft gehouden met de realisatie van de besparingsopgave.
- Er echter niet bekend is met welke realisatie het Rijk rekening houdt.
- Besparing geen invloed heeft op de opgave die de regio's opgelegd hebben gekregen voor grootschalige duurzame energie.
- Dat eerdere trajecten hebben uitgewezen dat realisatie van een besparingsopgave niet spontaan tot stand komt.

In de concept-RES staat:

- De regionale besparingsopgave.
- De strategie om de besparingsopgave te realiseren.
- Benoeming van de doelgroepen.
- Kansen per doelgroep.

Voor de RES 1.0 brengt de werkgroep in afstemming met de stakeholders per doelgroep in beeld welke besparingsopties er zijn per doelgroep, inclusief de kansrijke aanpakken. Daarin worden meegenomen:

- De maatschappelijke kosten.
- De bijdrage aan de besparingsdoelstelling.
- Hoe realistisch een mogelijkheid is.
- Het draagvlak.

Een belangrijke tussenconclusie is dat gemeenten zelf maar beperkt verantwoordelijk zijn voor de opgave, maar zij wel het goede voorbeeld kunnen geven en de regie kunnen pakken. De ambities uit het Nationaal Klimaatakkoord moeten samen met de stakeholders, zoals de woningcorporaties en de bedrijven, gerealiseerd worden.

De besparingsplannen die uit de RES voortkomen moeten dus ook door de stakeholders gedragen worden. Hierin ligt ook een duidelijke opgave voor elke gemeente zelf.

Warmte

Voor de concept RES is het aanbod en de vraag van warmte in de regio geïnventariseerd. Hiervoor is een overzicht gemaakt van:

- De warmtebronnen in de regio (nu en in de toekomst).
- De warmtevraag in de regio (nu en in de toekomst).
- De bestaande en geprojecteerde infrastructuur voor warmte in de regio.

In de RES 1.0 wordt een eerste analyse gemaakt van huidige en toekomstige cruciale knelpunten en/of

kansen voor ontwikkeling op regionaal niveau. Hiervoor wordt afgestemd met de verschillende stakeholders, verdeeld in:

- Net- en andere infrabeheerders.
- Afnemers, waaronder onder meer woningcorporaties en energiecoöperaties.
- Investeerders.
- Eigenaren warmtebronnen.

Grootschalige opwek

We doorlopen een zorgvuldig proces om te komen tot een kaart met zoekgebieden. Uiteindelijk doel van de RES is om gebieden aan te wijzen waar we vergunningen willen verlenen voor opwekking van duurzame energie via grootschalige zonne- of windenergie. We hebben met de ambtenaren (m.n. ruimtelijke ordening en energietransitie) van onze 21 gemeenten, de provincie, de waterschappen, de netbeheerder en externe stakeholders zoals ZLTO en BMF verschillende stappen doorlopen om de volgende elementen in beeld te brengen:

1. Wat past binnen ons landschap?
2. Waar zijn kansen voor koppeling met andere opgaven?
3. Wat is er mogelijk binnen wetgeving?
4. Wat is de impact op het elektriciteitsnetwerk? Daarbij maken we een onderscheid tussen de mogelijkheden in aansluiting vóór en na 2030.

De zoekgebieden in de concept-RES voor windturbines en zonnevelden zijn tot stand gekomen door enerzijds de maximale potentie te bepalen op basis van de wet- en regelgeving en technische haalbaarheid en anderzijds op basis van een ruimtelijke onderbouwing. Deze ruimtelijke onderbouwing is gebaseerd op een regiobrede inventarisatie en eenduidige omschrijving van de landschapstypes. Op basis daarvan zijn het landschappelijk draagvlak van de verschillende landschapstypes en energiebouwstenen in kaart gebracht: de mogelijkheden voor het inpassen, aanpassen en transformeren van landschappen waarin op kleine of grotere schaal grootschalige opwekking is opgenomen. Ook zijn de kansen in beeld gebracht voor verbinding met andere opgaven.

Met de concept-RES 'halen we het net op' en geven we richting het Rijk aan welke zoekgebieden er nu in beeld zijn, op basis van technische/landschappelijke analyses. Na de concept-RES nemen we de volgende stappen:

- We organiseren vervolgonderzoek, regionaal en lokaal. We brengen de effecten en kansen verder in beeld, o.a. via het traject van een PlanMER. We gaan verder met het participatieproces en we werken met de gemeenten uit hoe we de uitvoering (regionaal en lokaal) kunnen gaan organiseren. We verwerken hier ook de reacties vanuit de gemeenteraden.
- In de RES 1.0 verwerken we ook de reactie van NP RES en PBL. Deze verwachten we in februari 2021.
- En na de RES 1.0 gaat het proces ook door. Elke twee jaar moeten we onze RES actualiseren en verdiepen.

Stakeholders en inwoners

In de periode voorafgaand aan deze concept-RES zijn de diverse partijen op verschillende momenten geïnformeerd en geconsulteerd/bevraagd over en meegenomen in de achtergrond, de opgave en het proces van de RES. Dat hebben we gedaan door het organiseren van werkateliers rondom de thema's warmte, besparing en elektriciteitsopwekking. Er zijn kennissessies, meedenkbijeenkomsten, stakeholderbijeenkomsten en een-op-een gesprekken geweest met partijen als ZLTO, BMF, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, woningcorporaties, Rijkswaterstaat, bedrijven, energiecoöperaties en de Veiligheidsregio. Daarnaast zijn bijeenkomsten voor raadsleden en bestuurders (lokaal en (sub-)regionaal), de interne gemeentelijke organisaties en jongeren georganiseerd. Ook is er een flitspeiling onder inwoners gehouden in de regio via social media. 1464 mensen hebben hun mening gegeven over verschillende aspecten van besparing en duurzame opwekking van energie.

Op 3 en 4 juni wordt een regionaal webinar georganiseerd voor respectievelijk volksvertegenwoordigers en inwoners, om hen te informeren over proces en inhoud van de concept-RES.

RES 1.0 en verder

De RES 1.0 moet uiterlijk 1 juli 2021 worden aangeboden aan het Rijk. Om deze deadline te halen streven we naar besluitvorming over de RES 1.0 in de Stuurgroep RES in maart/april 2021. Vervolgens zal de RES 1.0 ter vaststelling worden voorgelegd aan alle gemeenteraden, de Provincie en de Waterschappen. De raden worden gedurende het hele proces meegenomen, in bijeenkomsten en met overige communicatiemiddelen, zoals raadsinformatiebrieven.

Ook daarna gaat het proces door: elke 2 jaar vindt er een herijking plaats van de RES. Dan wordt beoordeeld of de doelen en ambities nog realistisch en ook ambitieus genoeg zijn. Bovendien is de verwachting dat wij door technologische vooruitgang en opgedane ervaringen nieuwe inzichten krijgen. De RES leidt tot besluitvorming in het omgevingsbeleid (omgevingsvisie, omgevingsplannen en omgevingsverordeningen).

Bestuurlijke dilemma's en kwetsbaarheden in het proces

In dit traject hebben we te maken met verschillende snelheden en ambities. Daarnaast staat het proces continu onder grote tijdsdruk. Het is essentieel om continu alle partijen (bestuurlijk en ambtelijk) goed aan te haken en in positie te brengen, wat een grote uitdaging is. De Stuurgroep RES heeft geconstateerd dat de verantwoordelijkheden niet voldoende duidelijk zijn, de opdracht te weinig bestuurlijk doorleefd en er nog te weinig inhoudelijke discussies worden gevoerd. De Stuurgroep RES heeft aan de Metropoolregio Eindhoven gevraagd, in haar rol als procesregisseur, om de samenwerking in het RES-proces te evalueren. Hierbij moet specifiek worden ingegaan op de rolverdeling, zoals bestuurlijk als ambtelijk, in navolging van het onderzoek naar de governance in het RES-proces door Berenschot, en de relatie tussen de verschillende gremia.

Vooruitlopend op deze evaluatie wordt – met het ambtelijk Programmteam – gewerkt aan een procesplan ten behoeve van de RES 1.0. In de volgende Stuurgroep RES wordt de concept-versie van het procesplan, inclusief de dilemma's, voorgelegd. Dilemma's zijn bijvoorbeeld de verhouding tussen Stuurgroep en Portefeuillehoudersoverleg en het (gevraagde) tempo in het proces versus grondige (ambtelijke en bestuurlijke) voorbereiding en afstemming (waarbij idealiter wordt gevraagd naar voorbereiding via de lijn ambtelijke werkgroepen, naar programmteam, naar overleg voorziter/vice-voorzitters, naar subregionaal ambtelijk en bestuurlijk overleg, naar Stuurgroep en Poho).

Personele consequenties

-

Financiële consequenties

Vanuit het Rijk zijn financiële middelen beschikbaar gesteld t.b.v. de RES voor de Metropoolregio Eindhoven. De uitgaven worden gedaan op basis van een Bestedingsplan, dat in februari aan u ter kennisname is voorgelegd. Vier keer per jaar wordt aan de Stuurgroep RES een terugkoppeling gegeven van de stand van zaken. Het Poho energietransitie wordt periodiek geïnformeerd. Verantwoording naar de 21 gemeenten loopt via de reguliere P&C-cyclus van de MRE aan de 21 gemeenten.

Paragraaf en punt werkprogramma

VOORSTEL:

Kennisnemen van de stand van zaken van proces en inhoud van de concept-RES.